

Adatlap¹ témahirdetési javaslatához a Csonka Pál Doktori Iskola Tanácsa részére

Témavezető² neve: Vukoszávlyev Zorán PhD
e-mail címe³: zoran.vukoszavlyev@gmail.com

Téma címe: Regionális kultúrák építészeté az ezredfordulón – a kortárs spanyol építészet

---

A **téma** rövid leírása⁴:

A kutatási program a regionális kultúrák építészetének helyzetét vizsgálja az ezredfordulón. Az európai integrációs folyamat időszakában aktuális kérdéskört érintünk – az évszázadok óta egységes kultúr-tájként fejlődő régiók szerepe ma újra felértékelődött. Azonos történelmi alapokból építkezve, a mélyen gyökerező hagyományokra támaszkodva, magas szintű tárgyi kultúra jellemzi a kis régiók építészetét. A célzottan vizsgált Spanyolország helyzete azért is különleges, mert mind történelmében, mind természeti adottságaiban egyedi fejlődési tendenciák voltak kitapinthatóak már az egységesülő nagy államtestben is. A nemzetközi modern építészet szellemiségéből kiemelkedő kortárs spanyol építészetben is sajátos tendenciákat jelölhetünk meg a kulturális sokszínűséget hangsúlyozva az ezredfordulón.

Az utóbbi évtizedekben a spanyol építészetben egy új generáció kibontakozásának lehetünk tanúi. A stílusosan és metodikailag jól jellemezhető építészeti kör azonban nem a kortárs spanyol építészet irányainak kikristályosodását hozta, hanem egy újfajta viszony-értelmezés megjelenését, mely tovább árnyalta a „modernizmus déli bástyájának” szerepkörét. A nemzetközi szinten is jelentős publikációs tevékenység bővülésének köszönhetően a fejlődési folyamat jól követhető. A kortárs építészetelmélet rendszerező módszerei azonban csak alapot biztosíthatnak annak, hogy helyszíni vizsgálatok által, tapasztalati úton értékelve a „kontextust”, részletező tanulmányok mentén összefoglaljuk a kortárs spanyol építészet ezredfordulós irányzatait kritikai értelmezéssel.

A **téma** meghatározó irodalma⁵:

- Arquitectura Viva Monográfias Monographs (ES) spanyol építészet évkönyvei
- El Croquis (ES) monográfiák: N.96/97+106/107. In Progress 1999-2002 – Turn of the Century, N.115/116+118. In Progress II., No.119. Work Systems, No.136-137. Work Systems II., No.142. Architectural Practices, No.148-149. Collective Experiments.
- 2G Dossier. Young Spanish Architects. GG, Barcelona, 2010.
- Cabrero, Gabriel Ruiz: The Modern in Spain. Architecture after 1948. MIT Press, Cambridge-London, 2001.
- Capitel, Antón – Wang, Wilfred (et.al.): Twentieth-Century Architecture in Spain. Sociedad Estatal Hanover 2000, S.A. – Tanais Ediciones, h.n., 2000.
- Ma, Weidong (ed.): Spanish Architecture. China EPP, Shanghai, 2007.
- Riley, Terence (ed.): On-Site. New Architecture in Spain. MOMA, New York, 2005.

---

¹ Az adatlapot egy példányban kinyomtatva és aláírva a Szilárdságtani Tanszék titkárságára, egy elektronikus változatban pedig a Doktori Iskola titkárának (Maróty Katalin mkata@et.bme.hu) kell eljuttatni. A témahirdetés elfogadása esetén az adatlap felkerül a Csonka Pál Doktori Iskola (www.szt.bme.hu/doktori), a témahirdetés rövid leírása pedig az Országos Doktori Tanács honlapjára (<http://www.doktori.hu/>)

² A témahirdetés elfogadása automatikusan a témavezető akkreditációját is jelenti a 2010. évi felvételi eljáráshoz.

³ Kérjük, olyan elérhetőséget adjon meg, ahová biztonsággal küldhetünk hivatalos értesítéseket.

⁴ A téma (szóközökkel) 2000-4000 leütés hosszú – a jelentkező hallgatókat bővebben tájékoztató változatát, (mely a téma fent megadott releváns nemzetközi irodalmára tétélesen hivatkozik) – kérjük mellékelten megadni.

⁵ Minimum 5, maximum 10 cikket vagy monográfiát kérünk felsorolni, melyben feltétlenül szerepelnie kell a legfrissebb, legismertebb eredményeknek.

A **téma** hazai és nemzetközi folyóiratai⁶:

- Építés- Építészettudomány (HU) Scopus
- Periodica Politechnica (HU) Iconda
- Journal of the Society of Architectural Historians (USA) A&HCI
- Arquitectura Viva (ES) Avery
- Architectural Review (UK) SCI
- Műemlékvédelem (HU) lektorált
- Centre for Urban and Regional Studies Publications (FI)
- Magyar Építőművészet (HU) Avery
- Octogon Architecture & Design (HU) Iconda
- Metszet (HU)

A **témavezető** fenti folyóiratokban megjelent 5 közleménye:

- Vukoszávlyev Zorán-Kóródy Anna-Szendrei Zsolt: Contemporary Spanish Exhibition Spaces. in: Periodica Politechnica Architecture. Vol.40/2. 2010. (megjelenés alatt)
- Redefining memory. in: Mälkki, Mikko & Schmidt-Thomé, Kaisa (eds.): *Integrating Aims. Built Heritage in Social and Economic Development*. Centre for Urban and Regional Studies Publications B 98, Espoo, 2010. pp.213-231.
- Újragondolt viszony a modernitással. A kortárs portugál építészet fiatal generációja. Műemlékvédelem. (ISSN: 0541-2439) LIII: 2009/4. pp.252-260.
- Hiszen Portugáliában ott a vízpart. Urbanisztikai fejlesztések a városszövet kiterjesztésére. in: Octogon. 2009/5. pp.54-56.
- Hagyomány a kortárs szakrális építészetben. in: Utóirat – Post Scriptum. A Régi-új Magyar Építőművészet melléklete. 2008/6. pp.17-20.
- Új építéstörténeti adatok Baranya megye szerb ortodox templomainak periodizációjához. in: Építés- Építészettudomány. XXIX. kötet 3-4. szám, 2001., pp.265-287.

A **témavezető** utóbbi tíz évben megjelent 5 legfontosabb publikációja:

- Contemporary hungarian church-architecture. Reinterpretation of a broken tradition on the turn of the millennium. in: Cobián, Esteban Fernández (ed.): *Arquitectura Religiosa Contemporánea: Entre el Concepto y la Identidad*. Netbiblo, Coruña, (megjelenés alatt)
- Vukoszávlyev Zorán-Szentirmai Tamás: *Contemporary Portuguese Architecture / Kortárs portugál építészet*. Terc, Budapest, 2010. ISBN 978 963 9968 11 0
- Architectural Guide. in: Katalin, Tímár (ed.): *Andreas Fogarasi Kultur und Freizeit*. Verlag der Buchhandlung Walther König, Köln, 2007. pp.79-93. ISBN 978-3-86560-287-9
- Kötutaj. A kő építéshagyománya Észak-Spanyolország kortárs építészetében. in: *Magyar Építész Kamara Építész Évkönyv 2005-2006*. Budapest, Publicitas Art-Média Kiadó, 2007. pp.73-75.
- *Kortárs holland építészet*. Terc, Budapest, 2005. 208 p. ISBN 963 530 331 9

A **témavezető** eddigi doktoranduszai⁷:

- Katona Vilmos (2008/2011/) abszolutóriumot szerez 2011 tavaszán

Melléklet: a téma bővebb leírása

Budapest, 2011. február 28.

Témavezető aláírása

---

⁶ Minimum 5, maximum 10 folyóirat megadását kérjük, melyek között feltétlenül szerepelnie kell a PhD fokozatszerzés szempontjából elengedhetetlen (Scopus és/vagy Sci illetve Iconda minősítésű idegen nyelvű folyóiratoknak is. Kérjük, ezeket a periodikákat a felsorolásban jelöljék meg.

⁷ Kérjük, a témavezetési tevékenységre vonatkozó adatokat abban az esetben is adja meg, ha témavezetőként a DI már korábban akkreditálta, vagy törzstagként témavezetői akkreditációja nem szükséges.

Regionális kultúrák építésze az ezredfordulón – a kortárs spanyol építészet

Vukoszávlyev Zorán PhD

A kutatási program a regionális kultúrák építészetének helyzetét vizsgálja az ezredfordulón. Az európai integrációs folyamat időszakában aktuális kérdéskört érintünk – az évszázadok óta egységes kultúr-tájként fejlődő régiók szerepe ma újra felértékelődött. Azonos történelmi alapokból építkezve, a mélyen gyökerező hagyományokra támaszkodva, magas szintű tárgyi kultúra jellemzi a kis régiók építészetét. A célzottan vizsgált Spanyolország helyzete azért is különleges, mert mind történelmében, mind természeti adottságaiban egyedi fejlődési tendenciák voltak kitapinthatóak már az egységesülő nagy államtestben is. A nemzetközi modern építészet szellemiségéből kiemelkedő kortárs spanyol építészetben is sajátos tendenciákat jelölhetünk meg a kulturális sokszínűséget hangsúlyozva az ezredfordulón.

A folyamatos fejlődés, a nemzetközi hatásokra nyitott szintetizáló készség és az ezredfordulón megnyíló gazdasági lehetőségek által a spanyol építészet a kortárs szakmai közélet figyelmébe került. (El Croquis No.96/97+106/107.) A közelmúlt eredményeinek gyors felfejtése alapot biztosított a továbblépésre: mind tudományos vonatkozásaiban, mind szakmai elemeiben a gondos elemzések mentén a karakter-jegyek (és azok sikeressége) megtalálásával a főbb irányok jól meghatározhatóvá váltak. A modern építészet kritikai elemzése mellett a regionális sajátosságok kiemelése is hangsúlyt kapott, számos irányt elméletben megalapozva a következő évtizedekre.

Neves építész-egyénségek munkáinak elemzése indította meg azt a folyamatot (El Croquis No.32/33. és No.73.II), mely által már az ezredfordulón a régió új generációira is koncentrált figyelem fordulhatott. (El Croquis No.142. Architectural Practices, No.148-149.) A (történelmi és modern) hagyományok értelmezésére először csak spanyol-olasz-francia nyelven íródott szakirodalom állt rendelkezésre (Cabrero 2001), de az elemzések fontosságának ismeretében az új tendenciák megjelenését már nemzetközi vonatkozású munkák is értelmezték. Az ezredfordulón a kortárs spanyol építészet nemzetközi szintű bemutatása stratégiaileg is fontos kiállítások (Frankfurt, New York, Shanghai) mentén (Capitel-Wang 2000, Riley 2005, Ma 2007) már a különböző tendenciákat is érinthette – ezen folyamatok összefoglalása azonban (éppen a hatalmas építési tevékenység miatt) még nem történt meg, csak rész-monográfiák elemezték az aktuális kérdésköröket.

Az utóbbi évtizedekben a spanyol építészetben egy új generáció kibontakozásának lehetünk tanúi. (El Croquis No.119., No.136-137. illetve 2G Dossier 2010.) A stílusosan és metodikailag jól jellemezhető építészeti kör azonban nem a kortárs spanyol építészet irányainak kikristályosodását hozta, hanem egy újfajta viszony-értelmezés megjelenését, mely tovább árnyalta a „modernizmus déli bástyájának” szerepkörét. A nemzetközi szinten is jelentős publikációs tevékenység bővülésének köszönhetően a fejlődési folyamat jól követhető. A kortárs építészetelmélet rendszerező módszerei azonban csak alapot biztosíthatnak annak, hogy helyszíni vizsgálatok által, tapasztalati úton értékelve a „kontextust”, részletező tanulmányok mentén összefoglaljuk a kortárs spanyol építészet ezredfordulós irányzatait kritikai értelmezéssel.

A kortárs építészeti folyamatok vizsgálata Spanyolország esetében különösképpen összetett: az új generáció építészeti a helyszínt és programot morfológiai kontextusból vizsgálják. A tájhoz és természeti környezeti viszonyokhoz történő alkalmazkodás és az építés gyakorlatának több évszázados hagyománya szenzibilissé teszi az alkotókat: az épület-építmény létrehozása mellett a köztes, fennmaradó terek formálását is a teljes koncepció összefüggésében kezelik. Ezek vonatkozásában nem meglepő, hogy az építészeti teória a természeti és a „mesterséges” művészi formák közötti kapcsolatot keresi, néhány esetben a megfeleltetés eszközeivel. A kutatás egyszerre kívánja a sajátos utakat feltárni és a nemzetközi tendenciákhoz jól alkalmazkodó (vagy épp azokat létrehozó) építészeti magatartásokat bemutatni - a megismerés által kritikai értékelést adni a mai magyar építésze(történésze)knek.

A kutatás a magyar építészeti szakírásban hiánypótló munkaként jelentkezhet. Magyarországon az 1970-es évek közepén indult a Műszaki Kiadó gondozásában könyvsorozat, mely a kor jelentős alkotó nemzetek építészetét mutatta be. Az akkor unikálisnak számító japán és amerikai építészet mellett az európai építészet legkorszerűbb vonatkozásait is ismertette, a sorozat azonban a '80-as évek végén megszűnt. (A finn, dán, osztrák és angol építészet bemutatását követően az utolsó megjelent munka: Kismarty-Lecher Jenő: Mai svéd építészet. Budapest, Műszaki Kiadó, 1987.) 2005-ben a témakiíró munkájaként jelent meg a Kortárs holland építészet című monográfia, mely témáját illetően kiegészíti a korábbi sorozatot a kortárs építészetelmélet értelmezései mentén új koncepció szerint. (Vukoszávlyev 2005) A regionális kultúrák megismerésének fontossága tekintetében a kutatás újabb momentumaként említhető a 2010-ben megjelent Kortárs portugál építészet / Contemporary Portuguese Architecture, mely angol-magyar nyelven ismerteti a kisebb ibériai nemzet építészetét. (Vukoszávlyev 2010) A hazánkban (is) az érdeklődés középpontjában álló nemzetek építészetének bemutatása az alaposabb szakmai tájékozottság és az értelmezések vonatkozásában fontos: az alkotói módszertan felőli megközelítés praktikusán lehetőséget ad a hazai építészgyakorlat megújítására.

Referenciák:

- Vukoszávlyev Zorán-Szentirmai Tamás: *Contemporary Portuguese Architecture / Kortárs portugál építészet*. Terc, Budapest, 2010.
- Vukoszávlyev Zorán: *Kortárs holland építészet*. Terc, Budapest, 2005.
- Arquitectura Viva Monográfias Monographs (ES) spanyol építészet évkönyvei
- El Croquis (ES) monográfiák: No.32/33. Sáenz de Oiza, No.73.II. Juan Navarro Baldeweg, N.96/97+106/107. In Progress 1999-2002 – Turn of the Century, N.115/116+118. In Progress II., No.119. Work Systems, No.136-137. Work Systems II., No.142. Architectural Practices, No.148-149. Collective Experiments. Spanish Architects 2010.
- Cabrero, Gabriel Ruiz: *The Modern in Spain. Architecture after 1948*. MIT Press, Cambridge-London, 2001.
- Capitel, Antón – Wang, Wilfred (et.al.): *Twentieth-Century Architecture in Spain*. Sociedad Estatal Hanover 2000, S.A. – Tanais Ediciones, h.n., 2000.
- Ma, Weidong (ed.): *Spanish Architecture*. China EPP, Shanghai, 2007.
- Riley, Terence (ed.): *On-Site. New Architecture in Spain*. MOMA, New York, 2005.
- 2G monográfiák: N.56 Ábalos+Sentkiewicz, 2G N.33 José Antonio Coderch, N.32 Carlos Ferrater, N.27 Mansilla + Tuñón, N.25 Josep Lluís Mateo, N.22 Ábalos & Herreros.
- 2G Dossier. Young Spanish Architects. GG, Barcelona, 2010.
- http://www.2gmagazine.com/2g_dossier_spain/